

TIEŠIE MAKSĀJUMI

Eiropas Savienības tiešo maksājumu veidi un atbalsta saņemšanas nosacījumi

!!! Izmaiņas nosacījumos 2024. gadā ir iezīmētas ar sarkanu fonta krāsu.

1. VISPĀRĪGIE TIEŠO MAKSĀJUMU PIEŠĶIRŠANAS NOSACĪJUMI

1.1. AKTĪVS LAUKSAIMNIEKS

Tiešo maksājumu pretendents uzskatāms par aktīvu lauksaimnieku, ja tas kārtējā gadā izpilda **vismaz vienu** no šiem kritērijiem:

1. LDC datu bāzē kārtējā gada 1. martā ir reģistrēti lauksaimniecības dzīvnieki, kuru skaits atbilst vismaz **vienai liellopu vienībai**;
2. Persona ir iekļauta VAAD Lauksaimniecības produktu **integrētās audzēšanas reģistrā** iepriekšējā vai kārtējā gada 1. oktobrī un ir VAAD lēmums par kultūraugu atbilstību normatīvajiem aktiem;
3. Persona iekļauta kā sēklaufzētājs VAAD **Sēklaufzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā** iepriekšējā vai kārtējā gada 1. oktobrī, un attiecīgajā gadā ir iesniegusi VAAD lauku apskates iesniegumu, un ir vismaz viens lauku apskatē atzīts lauks;
4. Vismaz **1/3** no saimniecības lauksaimniecības zemes iepriekšējā vai kārtējā gada 1. oktobrī ir iekļauta **bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā**;
5. Saimniecībā nodarbināts vismaz **viens algots darbinieks** lauksaimnieciskajā darbībā, vai ne mazāk kā viena **lauksaimniecības darbaspēka vienība** uz katriem **100 ha. 2023. un 2024. gadā** atbalsta pretendents, kura lauksaimniecības zemes platība nepārsniedz 20 hektārus, uzskatāms par vienu darbaspēka vienību;
6. Vidējais **standarta izlaides** rādītājs kārtējā gadā par lauksaimniecības zemes hektāru, **izņemot** ilggadīgo zālāju, kas atzīts par **bioloģiski vērtīgu zālāju** vai no lauksaimnieciskās darbības atkarīgu Eiropas Savienības nozīmes **zālāju biotopu un putnu dzīvotni**, ir vismaz **400 300 EUR**;
7. Saimniecības **lauksaimnieciskās darbības izmaksas***, neieskaitot nekustamā īpašuma nodokli, iepriekšējā gadā vai kārtējā gadā vidēji sastāda vismaz **120 EUR** par hektāru.

Izmaksas apliecinājošiem dokumentiem jābūt par **iepriekšējo gadu** vai par nepārtraukta **12 mēnešu laikposmu**, kura sākuma termiņš nav agrāks par iepriekšējā gada 1.janvāri. Ja izmaksu vērtība **ir lielāka par 30 EUR (bez PVN)**, tad izmaksu apliecinājošajā dokumentā norādāmi pakalpojuma saņēmēja **rekvizīti**.

**Attiecināmās izmaksas varētu būt: degvielas iegāde, tehnikas uzturēšana, lauksaimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantoto ēku uzturēšana, ražošanas resursu iegāde (piem., minerālmēslu, organisko mēslu, augu aizsardzības līdzekļu, kalļojamā materiāla, kultūraugu sēklas, lopbarības), pakalpojumi (piem., lauksaimniecības zemes pirmsējās un aramzemes pēcsējās apstrāde, ražas novākšana, produktu pārvadāšana, ražošanas resursu piegāde, zālāju nopļaušana un zālaugu masas novākšana, u.c. pamatotas, ar lauksaimniecisko darbību saistītas izmaksas.*

! - Aktīva lauksaimnieka nosacījumu nepiemēro lauksaimniekam, kam iepriekšējā gadā tiešo maksājumu kopsumma nepārsniedza 500 EUR.

1.2. ATBALSTA TIESĪGAS LAUKSAIMNIECĪBAS ZEMES KRITĒRIJI

Lauksaimniecības zeme ir atbalsta tiesīga, ja tā ir **lauksaimnieka rīcībā** uz kārtēja gada 15. jūniju un tā tiek izmantota lauksaimnieciskai darbībai.

Platībai jāatbilst “atbalsttiesīga hektāra” definīcijai visu kalendāro gadu, par kuru iesniegts Ģeotelpiskais iesniegums.

Lauksaimniecības platības ir: aramzeme, ilggadīgie stādījumi (iesk. īscirtmeta atvasājus) un ilggadīgie zālāji.

Aramzeme ir uzturēta kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, ja:

- augsnes virsma ir līdzena atbilstoši l/s apsaimniekošanas veidam un vietas mikroreljefam, tā ir piemērota pirmssējas apstrādei vai zālāja un citu augu nopļaušanai vai novākšanai, kā arī nav nepieciešams uzklāt augsni vai nolīdzināt augsnes virsmu, izmantojot šķūrēšanas vai iekrāvēju tehniku;
- tajā nav krūmu dzinumumu, kas vecāki par vienu gadu;
- izmantojot to kā melno papuvi, nezāles tiek apkarotas, nepieļaujot sēklas nogatavošanos.

Par **papuvi** neuzskata zaļmēslojuma augu aizņemtu platību, kuru izmanto ganīšanai vai ražas novākšanai vai kurā augi attiecīgā termiņā nav iestrādāti augsnē. Šāda platība vienotajā iesniegumā deklarējama ar tajā audzētā kultūrauga aprakstam atbilstošu kultūrauga kodu.

Platība, kas iepriekšējā gadā deklarēta kā ilggadīgais zālājs, bet kārtējā gadā deklarēta kā papuve, tad to uzloba vai uzar līdz kārtēja gada 30. maijam.

Kaņepju platība ir atbalsta tiesīga, ja lauksaimnieks:

- līdz kārtējā gada 15. jūnijam iesniedz iesniegumu Valsts augu aizsardzības dienestā (VAAD) par dalību THC monitoringā un līdz 30. jūnijam, saskaņā ar VAAD cenrādi, veic dalības maksu;
- kaņepju audzēšanā izmanto sertificētas kaņepju sēklas;
- audzē noteiktas kaņepju šķirnes;
- kaņepju augos THC saturs nepārsniedz 0,2 %;
- līdz 22.maijam LAD iesniedz pieteiktās kaņepju sējplatības deklarāciju, kaņepju sēklas šķirnes iepakojuma etiķetes oriģinālu, informāciju par izsēto sēklas daudzumu.

Aramzemē sēti zālāji, tīrsējā sēti tauriņzieži un **ilggadīgie zālāji** ir uzturēti ganīšanai piemērotā stāvoklī, ja tie līdz kārtējā gada **15. augustam** ir noganīti un nepietiekami noganītā platība ir apļauta vai tie ir nopļauti, izņemot:

- aramzemē sētos zālājus, tīrsējā sētus tauriņziežus un ilggadīgos zālājus, kas izmantotā **ārstniecības augu** vākšanai vai **nektāra** vākšanai **biškopībā**, tostarp platībās, kurās īsteno lauku attīstības intervenci "Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām" vai "Bioloģiskā lauksaimniecība", ja tie ir nopļauti līdz kārtējā gada **15. septembrim**;
- ilggadīgos zālājus, kas atzīti par no lauksaimnieciskās darbības atkarīgiem Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopiem un putnu dzīvotnēm, ja tie ir noganīti vai nopļauti un novākti, izvēloties augsnes mitruma apstākļiem piemērotu pļaušanas tehniku, līdz kārtējā gada **15. septembrim**;
- zālājus un tīrsējā sētus tauriņziežus, kas tiek izmantoti **zālāju sēklaudzēšanai**, ja tie ir nokulti līdz kārtējā gada **1. oktobrim** un kārtējā gadā ir pieteikti lauku apskatei VAAD vai par attiecīgajām platībām ir iesniegts iesniegums LAD reizē ar vienoto iesniegumu.

Ilggadīgo stādījumu platība ir uzturēta kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, ja rindstarpas, kuru platums pārsniedz vienu metru, tiek izpļautas vai mehāniski apstrādātas un nokaltušie ilggadīgo stādījumu koki vai krūmi novākti līdz kārtējā gada 15. septembrim.

Īscirtmeta atvasāju (apse, kārkls, baltalksnis) platība ir atbalsta tiesīga, ja:

- tiek stādītas un audzētas viena vecuma īscirtmeta atvasāju sugas;
- apsei vai baltalksnim ir vismaz **4 000-1 000**, bet kārklam vismaz **10 000 4 000** stādu gabalu uz hektāru;
- maksimālais cirtes aprites laiks ir 5 gadi;
- platībās nav reģistrētas vai no jauna izveidotas meliorācijas sistēmas;
- iesniedz īscirtmeta atvasāju sugu stādu izcelsmes apliecinājuma kopiju.

Lauksaimniecības zemi **neizmanto** lauksaimnieciskajai darbībai un par to **atbalstu nevar saņemt**, ja:

- to izmanto mežistrādes vajadzībām, ceļu būvei, telšu novietošanai, auto un tehnikas stāvvietām, izstāžu, gadatirgu, sporta, atpūtas un citu sabiedrisku pasākumu rīkošanai vai citām nelauksaimnieciskajām darbībām laikposmā no 15. maija līdz 15. septembrim ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas, un tai nepieciešama augsnes virskārtas atjaunošana un izlīdzināšana vai zālāju zelmeņa atjaunošana;
- uz tās atrodas lidlauks (izdota apliecība saskaņā ar normatīvajiem aktiem par civilās aviācijas lidlauku izveidošanu, sertifikāciju un ekspluatāciju), pastāvīgs sporta laukums, tostarp golfa laukums, lauki vai nogāzes, kurās ierīkotas slēpošanas un citu sporta veidu trases ar aprīkojumu, zirgu izjāžu laukums ar aprīkojumu, atpūtas un kempingu laukums, siltumnīcas ar grīdas segumu, izvietoti saules paneļi vai ceļi.

Tomēr lauksaimnieks var sniegt pierādījumus, ka lauksaimniecības zeme tiek izmantota lauksaimnieciskai darbībai.

1.3. MINIMĀLIE TIEŠO MAKSĀJUMU SAŅEMŠANAS NOSACĪJUMI

Lauksaimniekam tiešos maksājumus par platībām piešķir par lauksaimniecības zemi, ja:

- ✓ kopējā atbalsttiesīgā lauksaimniecības zemes platība ir vismaz viens hektārs;
- ✓ minimālais lauku bloka lielums ir 0,3 hektāri, un minimālais lauksaimniecības zemes nogabala lielums, kas iekļauts lauku blokā, ir 0,1 hektārs.

Tiešos maksājumus tikai par dzīvniekiem piešķir vienīgi tad, ja piešķiramā summa ir vismaz 100 EUR.

1.4. MAKSĀJUMA MAKSIMUMS (ATBALSTA GRIESTI)

Ilgtermiņa sekmējoša ienākumu pamatatbalsta (ISIP) summai, ko lauksaimniekam attiecīgajā kalendāra gadā paredzēts piešķirt, un kas pārsniegs **100 000 EUR**, samazina par 100%.

Pirms samazinājuma piemērošanas pēc lauksaimnieka pieprasījuma no ISIP summas atskaita lauksaimnieka iepriekšējā kalendāra gadā izmaksātās ar lauksaimniecisku darbību saistītās darba algas un tām piemērotas algas nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, par ko lauksaimnieks veicis grāmatvedības uzskaiti.

1.5. LABA LAUKSAIMNIECĪBAS UN VIDES STĀVOKĻA (LLVS) NOSACĪJUMI

LLVS 1 - ilggadīgo zālāju uzturēšana, pamatojoties uz ilggadīgo zālāju platības un lauksaimniecības platības attiecību salīdzinājumā ar 2018. gada atsauces gadu.

Ja ilggadīgo zālāju platību īpatsvars attiecībā pret deklarēto lauksaimniecības zemes platību valstī samazinās par vairāk nekā 5%, salīdzinot ar 2018. gada atsauces rādītāju, lauksaimnieks daļu no zemes, kuru pēdējo 5 gadu laikā no ilggadīgajiem zālājiem pārveidoja par cita lietojuma zemi, pārveido atpakaļ par ilggadīgo zālāju platībām (prasība netiek attiecināta uz apmežotām platībām).

1) Lauku atbalsta dienests līdz 20. augustam "Latvijas Vēstnesī" publicē informāciju par IZ platības īpatsvaru pret lauksaimniecības zemes platību un īpatsvara atsaucē izmaiņas salīdzinot ar 2018. gadu.

2) Lauku atbalsta dienests līdz kārtējā gada 30. septembrim informē lauksaimnieku, kas iepriekšējo piecu gadu laikā ir pārveidojis IZ platību par cita lietojuma zemi, ka viņam ir pienākums pārveidot citām vajadzībām izmantojamu zemi par IZ platību, norādot attiecīgās platības lielumu

3) Lauksaimnieks atjauno/izveido no jauna norādīto IZ platību līdz nākamā gada 15. jūnijam un nākamā gada iesniegumā to deklarē kā ilggadīgo zālāju.

Prasība pārveidot citām vajadzībām izmantojamu zemi par ilggadīgā zālāja platību nav attiecināma uz lauksaimniecības zemes nogabalu platības daļu, kuru tiešo maksājumu mazo lauksaimnieku atbalsta shēmas vai lauku attīstības bioloģiskās lauksaimniecības atbalsta pretendents pieteica vienotajā iesniegumā kādā no gadiem, laikposmā no 2019. gada līdz 2022. gadam (ieskaitot), kurai ir mainīts statuss no ilggadīgā zālāja uz cita lietojuma zemi.

LLVS 2 - mitrāju un kūdrāju augsnes aizsardzība

Standarts Latvijā tiks ieviests no 2025.gada. **Lauku atbalsta dienesta kartē <https://karte.lad.gov.lv/> ir publicēts kūdraugšņu slānis.**

LLVS 3 - aizliegums dedzināt aramos rugājus, izņemot augu veselības apsvērumu dēļ.

Rugaini vai sauso zāli nededzina uz lauka, izņemot gadījumus, kad augu veselības apsvērumu dēļ ir saņemta atbildīgo dienestu atļauja kontrolētai augu atlieku dedzināšanai uz lauka.

LLVS 4 – aizsargjoslas (buferjoslu) izveide gar ūdenstecēm

Nelieto mēslošanas līdzekļus un sintētiskos ķīmiskos AAL (izņemot bioloģiskā l/bā atļautos) 10 m platā joslā gar ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kas noteiktas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru (ŪSIK) un ūdenstilpju klasifikatoru un 3m platā joslā gar ūdensnotekām (novadgrāvjiem), kas ir iekļauti meliorācijas kadastrā.

LLVS 5 - augsnes apstrāde, kas samazina augsnes degradācijas un erozijas risku, tostarp ņemot vērā nogāzes slīpumu

Lauksaimniecības zemes daļu, kuras nogāzes garums ir vismaz 20 m un slīpums ir lielāks par 6 grādiem vai 10,5%:

- 1) no kārtējā gada 1. oktobra līdz nākamā gada 15. martam nodrošina ar kultūraugu veģetāciju vai saglabā rugaini vai atstāj neapstrādātu lauku pēc kultūraugu novākšanas;
- 2) ziemājus vai starpkultūras pēc kārtējā gada 20. septembra sēj perpendikulāri nogāzes krituma virzienam, ja vien sējai netiek izmantota tiešās sējas vai joslu apstrādes metode.

LLVS 6 - minimāls augsnes pārklājums, lai izvairītos no kailas zemes visjutīgākajā periodā

Rudens un ziemas periodā no 15. novembra līdz nākamā gada 15. februārim nitrātu jutīgās teritorijās vismaz 65%, Vidzemē un Latgalē vismaz 55%, pārējā Latvijas teritorijā - vismaz 60% no saimniecības aramzemes un ilggadīgo stādījumu ir jābūt augu segumam, piemēram, sēti vai stādīti kultūraugi, zālaugi vai neapstrādātām platībām pēc kultūraugu novākšanas.

Platībā bez augu seguma neieskaita dārzeņu, kartupeļu un biešu platību, kurā novākta raža pēc 1.septembra un tās pēc ražas novākšanas ir apertas jeb apstrādātas un atstātas bez augu seguma.

Nosacījums tiks piemērots sākot no 2023.gada 15.novembra

LLVS 7 - augu maiņa aramzemē

Saimniecības, kurās ir vairāk nekā 10 ha aramzemes, nodrošina:

- **augu maiņu reizi gadā vismaz 35% no saimniecības aramzemes platības**, kuru aizņem viengadīgie kultūraugi. «35%» daļu rēķina pieprasījuma gadā no aramzemes platības, kuru kārtējā un iepriekšējā gadā neaizņēma zālāji, pākšaugi, nektāraugi, ārstniecības augi, daudzgadīgie augi, papuves.
- atlikušajā aramzemes platībā vienu un to pašu galveno **kultūraugu nedrīkst audzēt vairāk nekā 3 gadus pēc kārtas** (izņemot daudzgadīgu kultūru, stiebrzāļu un citu lopbarības zālaugu gadījumos, kā arī papuvē atstātas zemes gadījumā).

“Kultūraugs” ir atšķirīgas ģints kultūraugs, kas definēts kultūraugu botāniskajā klasifikācijā vai atšķirīgas sugas augi, kas pieder pie kādas no krustziežu, nakteņu, ķirbju, tauriņziežu un balandu dzimtām.

Ziemāji un vasarāji uzskatāmi par atšķirīgiem kultūraugiem pat ja tie pieder vienai ģintij.

Atbrīvojumi saimniecībām saskaņā ar R2021/2115 III pielikumu:

(a) kurās vairāk nekā 75 % no aramzemes izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, zemi atstāj papuvē, tajā audzē pākšaugus vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos;

(b) kurās vairāk nekā 75 % no atbalsttiesīgās lauksaimniecības zemes ir ilggadīgie zālāji, to izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, vai kurās minētajā platībā audzē kultūraugus, kas ievērojami ilgu laiku gadā vai ievērojamu šā kultūrauga audzēšanas cikla daļu atrodas zem ūdens, vai kurās zemi minētajā platībā vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos; ;

(c) kurās aramzemes lielums ir līdz 10 hektāriem

(d) bioloģiskajām saimniecībām, kas sertificētas saskaņā ar Regulu (ES) 2018/848.

LLVS 8 - minimālā aramzemes daļa, kas atvēlēta ar ražošanu nesaistītām teritorijām un iezīmēm, kā arī visā lauksaimniecības platībā, ainavas iezīmju saglabāšana un aizliegums griezt dzīvžogus un cirst kokus putnu vairošanās un ligzdošanas sezonā

1) Vismaz 4 % no aramzemes, ieskaitot papuvi, saimniecības līmenī ir atvēlēti ar ražošanu nesaistītām platībām un objektiem/iezīmēm:

- *Akmeņu kaudzes* 0,01 - 0,5 ha platībā. Uz 1m²: svēruma koeficients: 1,5.
- *Grāvji* - Meliorācijas kadastra informācijas sistēmā reģistrētie valsts nozīmes ūdensnotekas posmi, novadgrāvji, kontūrgrāvji vai susinātājgrāvji. Uz 1m pārrēķina koeficients: 6, svēruma koeficients: 2
- 2m līdz 20m platas *ražošanā neizmantotas laukmales, tostarp buferjoslas*, ar zālāju vai dabīgi iesējušos augu segumu. Uz 1m - pārrēķina koeficients: 6, svēruma koeficients: 1,5
- *Koku vai krūmu puduri* 0,01 - 0,5 ha platībā, ja attiecīgā platība nav iekļauta Valsts meža dienesta Meža valsts reģistrā kā mežs. Uz 1 m²: svēruma koeficients: 2
- *Koku rindas* 0,01 - 0,5 ha platībā. Koeficienti (uz 1m): pārrēķina koeficients 5, svēruma koeficients: 2
- *atsevišķi augoši koki*. Uz vienu koku 30 m²:
- *Dižkoki (t.sk. potenciālie)*, kuri aizsargājami saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu, ar neražojošu platību zem koka vainaga. Uz vienu koku 628 m²
- *Alejas*, kuras aizsargājamās saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu. Koeficienti (uz 1 m): pārrēķina koeficients 5, svēruma koeficients: 4

- *Papuve*, kura kārtējā gadā līdz 15.07 netiek izmantota ražas novākšanai vai dzīvnieku ganīšanai. Uz 1m² svēruma koeficients: 1;
- *Zaļmēslojuma augu aizņemtās papuves*, ko sēj maisījumā no vismaz diviem zaļmēslojuma augiem, no kuriem viens ir lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, vīķi, amoliņš, austrumu galega, lupīna, esparsete, lauka pupas vai zirņi. Zaļmēslojuma augu maisījuma 1m² ir vismaz 5 mazākumā esošie kultūraugi. Šīs platības neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai un nelieto augu aizsardzības līdzekļus. Svēruma koeficients: 1,5
- *Biodaudzveidības salas* kā, piemēram, mitraines, pārmitras vietas uz lauksaimniecības zemes, slīkšņas, lankas 0,01 - 1,5 ha platībā. Uz 1m²: svēruma koeficients: 2
- *Dižakmeņi*, kuri aizsargājami saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu. viens akmens 30m²:
- *Dīķi* 0,01–0,5 ha, ietverot arī piekrastes veģetāciju. Uz 1 m²: svēruma koeficients: 1,5

2.) Lauksaimnieks neveic dzīvžogu un koku ciršanu un griešanu, laika periodā no 15. marta līdz 31. jūlijam platībās, kas atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā un no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam pārējās teritorijās.

3.) Lauksaimnieks nodrošina, ka lauksaimniecības zemes platībās esošie invazīvie latvāņu ģints augu sugas augi nopļauti līdz brīdim, kad veidojas ziedkopas.

2) Atbrīvojumi saimniecībām, kurus attiecina tikai uz 8.1. nosacījumiem:

- a) kurās vairāk nekā 75 % no aramzemes izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, atstāj papuvē, tajā audzē pākšaugus vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos;
- b) kurās vairāk nekā 75 % no atbalsttiesīgās lauksaimniecības zemes ir ilggadīgie zālāji, to izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, vai kurās minētajā platībā audzē kultūraugus, kas ievērojami ilgu laiku gadā vai ievērojamu šā kultūrauga audzēšanas cikla daļu atrodas zem ūdens, vai kurās zemi minētajā platībā vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos; vai
- c) kurās aramzemes lielums ir līdz 10 hektāriem.
- d) t.s. “meža” atbrīvojums nosakāms pagastos (piemērojams dalībvalstīs, ja meži >50 %, ja MLA teritorija, ja meža un LIZ attiecība 3:1).

! 4% izpildei 2024. gadā var pieteikt arī starpkultūru vai slāpekli piesaistošu kultūraugu aizņemtās platības. Starpkultūras un slāpekli piesaistošos kultūraugus audzē neizmantojot augu aizsardzības līdzekļus. Par starpkultūru un slāpekli piesaistošu kultūraugu platībām, kas pieteiktas 8.1 LLVS 4% izpildei, nepiešķir ekoshēmas atbalstu par ekoloģiski nozīmīgu platību.

LLVS 9 - tādu ilggadīgo zālāju pārveidošanas vai aparšanas aizliegums, kas Natura 2000 teritorijās ir norādīti kā vides ziņā jutīgi ilggadīgie zālāji

Lauksaimnieks nepārveido vai neapar ilggadīgo zālāju platības, kas ir atzītas par ekoloģiski jutīgiem ilggadīgajiem zālājiem (EJIZ) un atrodas Natura 2000 teritorijās vai ārpus tām.

LLVS 10 - LV īpašais standarts

Lauksaimniecības zemē kopj savā atbildībā esošo meliorācijas sistēmu, nodrošinot tās darbību, saglabāšanu un zemes mitruma režīma regulēšanu:

- ūdensnoteku un novadgrāvju gultnēs novāc kokus un krūmus, to atvases nopļauj vismaz vienu reizi divos gados, izvāc grunts ieskalojumus, sadzīves atkritumus, kritušus kokus, piesērējumus un citus elementus, kas kavē meliorācijas sistēmas funkcionēšanu un traucē ūdens plūsmu gultnē;
- drenu sistēmā drenu akas nosedz ar vāku, iztīra drenu akas piesērējumu, kā arī drenu kolektoru iztekas no sanesumiem un novāc kokaugus ap drenu kolektoru iztekām vismaz piecu metru attālumā uz katru pusi no iztekas.

2. TIEŠO MAKSĀJUMU VEIDI UN ATBALSTA SAŅEMŠANAS NOSACĪJUMI

2.1. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS IENĀKUMU PAMATATBALSTS (ISIP)

ISIP diferencē pa šādām teritoriju grupām, kurās ir līdzīgi sociālekonomiski un agronomiski apstākļi:

- ✓ valstspilsētas un novadi, kuri nerobežojas ar valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, un kuros veģetācijas perioda ilgums ir vismaz 195 dienas vai lauksaimniecības zemes kvalitatīvais vērtējums ir vismaz 38 balles, – Aizkraukles novads, Ādažu novads, Bauskas novads, Dienvidkurzemes novads, Dobeles novads, Jelgavas novads, Jēkabpils novads, Kuldīgas novads, Ķekavas novads, Limbažu novads, Līvānu novads, Mārupes novads, Ogres novads, Olaines novads, Preiļu novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saldus novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads, Talsu novads, Tukuma novads, Valmieras novads, Varakļānu novads un Ventspils novads;
- ✓ novadi, kuros veģetācijas perioda ilgums ir īsāks par 195 dienām un lauksaimniecības zemes kvalitatīvais vērtējums ir mazāks nekā 38 balles vai kuri robežojas ar valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, – Alūksnes novads, Augšdaugavas novads, Balvu novads, Cēsu novads, Gulbenes novads, Krāslavas novads, Ludzas novads, Madonas novads, Rēzeknes novads, Smiltenes novads un Valkas novads.

ISIP var saņemt, ja izpilda:

- ✓ aktīva lauksaimnieka nosacījumus (skat. 1.1. sadaļu);
- ✓ atbalsta tiesīgas lauksaimniecības zemes kritērijus (skat. 1.2. sadaļu);
- ✓ minimālos tiešo maksājumu saņemšanas nosacījumus par platību (skat.1.3. sadaļu).

ISIP var tik piemērots maksājuma maksimums (skat. 1.4. sadaļu).

ISIP novados ar īpašiem apstākļiem atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	78,00	78,00	78,00	79,00	84,00
Maksimālā likme, €/ha	117,00	117,00	117,00	118,00	126,00
Faktiskā likme, €/ha	94,64				

ISIP pārējā Latvijas teritorijā atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	70,00	70,00	70,00	71,00	76,00
Maksimālā likme, €/ha	105,00	105,00	105,00	106,00	114,00
Faktiskā likme, €/ha	84,64				

2.2. MAKSĀJUMS MAZAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM

Maksājumu mazajiem lauksaimniekiem piešķir kā fiksētu summu **500 EUR/gadā**, kas aizstāj visus pārējos tiešos maksājumus. To var saņemt lauksaimnieks, kas:

- ✓ deklarē visu savā rīcībā esošo lauksaimniecības zemi;
- ✓ nodrošina deklarētās zemes atbilstību atbalsttiesīguma nosacījumiem;
- ✓ nav radījis mākslīgus apstākļus priekšrocību gūšanai no mazo lauksaimnieku maksājuma;
- ✓ ja piesakās tiešajiem maksājumiem pirmoreiz, līdz kārtējā gada 15. jūnijam kopā ar ģeotelpisko iesniegumu Lauku atbalsta dienestā iesniedz apliecinājumu dalībai maksājumā mazajiem lauksaimniekiem.

2.3. PĀRDALOŠAIS IENĀKUMU PAPILDATBALSTS (PM)

Ilgtspēju sekmējošo pārdalošo ienākumu papildatbalstu (PM) piešķir lauksaimniekam par platību:

- ✓ no 3,01 līdz 100 hektāriem, diferencējot ar divām atbalsta likmēm par atbalsttiesīgās platības hektāru – par platību no 3,01 līdz 30 ha plānotā likme no 53 EUR/ha 2023. gadā līdz 61 EUR/ha 2027. gadā un par platību no 30,01 līdz 100 ha plānotā likme ~12 EUR par hektāru;

- ✓ kas ir atbalsttiesīga ilgtspēju sekmējošā ienākumu pamatatbalsta saņemšanai – PM nav īpaši jāpiesakās, var saņemt lauksaimnieks, kas pieteicies ISIP;

! var saņemt arī saimniecības, kurās platība ir vairāk nekā 100 ha, bet atbalstu piešķirs ne vairāk kā 97 ha apmērā (par 3,01 līdz 100 ha).

Pārdalošā ienākumu papildatbalsta atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

		2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme,	3,01 - 30 ha	43,00	43,00	44,00	45,00	49,00
€/ha	30,01 - 100 ha	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
Maksimālā likme,	3,01 - 30 ha	64,00	65,00	66,00	67,00	73,00
€/ha	30,01 - 100 ha	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00
Faktiskā likme,	3,01 - 30 ha	60,82				
€/ha	30,01 - 100 ha	12,23				

2.4. IENĀKUMU PAPILDATBALSTS GADOS JAUNAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM

Ienākumu papildatbalsts gados jauniem lauksaimniekiem par **pirmās, 5 gadu** laikā izveidotās vai pārņemtās lauku saimniecības pirmajiem, maksimums, **150 hektāriem**, kas ir atbalsttiesīgi ISIP, ja pretendents atbilst gados jauna lauksaimnieka definīcijai:

- 1) fiziska persona, kas gadā, kad pirmo reizi piesakās JAL atbalsta saņemšanai, nav vecāka par **40 gadiem**,
- 2) lauku saimniecības **vadītājs un īpašnieks** saimniecībai, un reāli un ilgstoši kontrolē saimniecības lēmumus kārtējā gadā, kad piesakās JAL atbalstam (viens vai kopā ar citiem gados jauniem lauksaimniekiem ir vienīgais saimniecības īpašnieks vai pieder vairāk kā 50 % kapitāldaļu (ja vairāki, tad katram vismaz 20%) un ir paraksta tiesības no pieteikšanās dienas līdz 1. oktobrim),
- 3) ieguvis augstāko vai vidējo profesionālo **lauksaimniecības izglītību**, apgūstot lauksaimniecības priekšmetus 320 stundu apjomā, vai apguvis lauksaimniecības zināšanu pamatkursus (vismaz 160 stundas) līdz 1. augustam gadā, kad pirmo reizi piesakās JAL atbalsta saņemšanai.

ISIP novados ar īpašiem apstākļiem atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	28,00	28,00	30,00	32,00	36,00
Maksimālā likme, €/ha	42,00	42,00	44,00	48,00	54,00
Faktiskā likme, €/ha	35,63				

2.5. EKOSHĒMAS: klimata un vides shēmas par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi

Atbalstu brīvprātīgajās klimata un vides shēmas (ekoshēmās) piešķir lauksaimniekam, kas nodarbojas ar lauksaimniecisko darbību, par platību, kura ir atbalsttiesīga ilgtspēju sekmējošā ienākumu pamatatbalsta saņemšanai un kurā tiek ievēroti ekoshēmu saņemšanas nosacījumi.

1.ekoshēma: Atbalsts par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi

1. Atbalstu piešķir par **aramzemes platību**, kurā:

1.1. audzē graudaugus, šķiedraugus, rapsi, ripsi, dārzeņus, zemenes, arbūzus un melones, kartupeļus, **pākšaugus**, garšaugus un ārstniecības augus;

1.2. nodrošina **kultūraugu* dažādošanu** aramzemē:

1.2.1. no 1 līdz 10 hektāros, galvenā kultūrauga platībai nepārsniedzot 75% no aramzemes, ja vien galvenais kultūraugs nav aramzemē sēts zālājs, papuve vai tauriņzieži (neieskaitot lauka pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas);

1.2.2. no 10,01 līdz 30 hektāros audzē vismaz trīs dažādus kultūraugus, galvenā kultūrauga platībai nepārsniedzot 65% un divu galveno kultūraugu platībai – 90% no aramzemes, tomēr:

1.2.2.1. prasība par kultūraugu dažādošanu uzskatāma par izpildītu, ja vismaz 80% no aramzemes izmanto, lai audzētu aramzemē sētu zālāju, papuvi vai tauriņziežus (neieskaitot lauku pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas), vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos;

1.2.2.2. prasība par galvenā kultūrauga īpatsvara nodrošināšanu uzskatāma par izpildītu, ja galvenais kultūraugs ir aramzemē sēts zālājs, papuve vai tauriņzieži (neieskaitot lauku pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas) un tiek pārsniegts 65% robežvērtības īpatsvars;

1.2.3. vairāk nekā 30 hektāros audzē vismaz četrus dažādus kultūraugus, galvenā kultūrauga platībai nepārsniedzot 65 %, divu galveno kultūraugu platībai – 90% un pirmo trīs kultūraugu platībai – 99% no aramzemes, tomēr:

1.2.3.1. prasība par kultūraugu dažādošanu tiek uzskatīta par izpildītu, ja vismaz 80% no aramzemes izmanto, lai audzētu aramzemē sētu zālāju, papuvi vai tauriņziežus (neieskaitot lauku pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas), vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos;

1.2.3.2. prasība par galvenā kultūrauga īpatsvara nodrošināšanu tiek uzskatīta par izpildītu, ja galvenais kultūraugs ir aramzemē sēts zālājs, papuve vai tauriņzieži (neieskaitot lauku pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas) un tiek pārsniegts 65% robežvērtības īpatsvars.

* "kultūraugs" ir atšķirīgas ģints kultūraugs, kas definēta kultūraugu botāniskajā klasifikācijā vai atšķirīgas sugas augi, kas pieder pie kādas no krustziežu (*Brassicaceae*), nakteņu (*Solanaceae*), ķirbju (*Cucurbitaceae*), tauriņiežu (*Leguminosae*) un balandu (*Chenopodiaceae*) dzimtām. Ziemāju kultūraugus un pavasara kultūraugus uzskata par atšķirīgiem kultūraugiem, pat ja tie pieder pie vienas ģints. Papuve un stiebrzāles vai citi lopbarības zālaugi tiek uzskatīti kā atsevišķs kultūraugs.

1.3. uztur **augšnes segumu*** no iepriekšējā gada 15.11. līdz kārtējā gada 15.02.:

1.3.1. īpaši (nitrātu) jutīgajā teritorijā vismaz 75% no aramzemes platības;

1.3.2. Vidzemē un Latgalē vismaz 65% no aramzemes platības

1.3.3. pārējā teritorijā vismaz 70% no aramzemes platības.

* *augšnes segums – tas pats kas LLVS 6*

! Segumu var neveidot dārzeņu, kartupeļu un biešu platībā, kurā novākta raža pēc kārtējā gada 1. septembra un kas pēc ražas novākšanas ir apstrādāta un atstāta bez augu seguma.

2. Atbalstu piešķir par **ilggadīgo stādījumu platību**, izņemot īscirtmeta atvasāju platības, kurā nodrošināts augšnes segums visās atbalstam apstiprinātās ilggadīgo stādījumu rindstarpās.

! Ekoshēmas atbalstu par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi nepiešķir lauksaimniekam, kas piesakās uz ekoshēmas atbalstu par agro-ekoloģijas prakses īstenošanu bioloģiskās saimniecībās.

1.ekoshēmas atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	30,10	30,10	30,10	30,10	30,10
Maksimālā likme, €/ha	55,90	55,90	55,90	55,90	55,90
Faktiskā likme, €/ha	30,10				

2.ekoshēma: Ekoloģiski nozīmīgas platības

Atbalstam pieteiktajās platībās kārtējā gada veģetācijas periodā **tiek veidota viena veida ekoloģiski nozīmīgas platības** un konkrētā laika periodā **netiek lietoti ķīmiskie augu aizsardzības līdzekļi (AAL)**:

➤ **nektāraugi** - facēlija, zilās kāpnītes, lavanda, malva, mārđadzis, izops, mātere, kaķumētra, gurķumētra, salvija, citronmētra, tauksakne, sējas koriandrs, raudene, bišu amoliņš un kultivēti nektāraugi - ežziede, biškrēsliņš, pūķgalve, melisa, daglītis, dedestiņa, kaķumētra, rudzupuķe;

- sēti tīrsējā vai maisījumos;

- tos nopļauj un novāc vai sasmalcina pēc ziedēšanas;

- AAL nelieto visu kalendāro gadu.

➤ **slāpekli piesaistoši kultūraugi** - lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, inkarnāta āboliņš, vīķi, amoliņš, austrumu galega, lupīna (šaurlapu, dzeltenā, baltā), esparsete;

- sēti tīrsējā, savstarpējos maisījumos vai sēti maisījumā ar aramzemē sētām stiebrzālēm, kur slāpekli piesaistošie kultūraugi ir >50%;

- AAL nelieto visu kalendāro gadu.

➤ **graudaugi sēti maisījumā ar vīķiem** (vīķauzas), kur vīķi ir >50%;

- AAL nelieto visu kalendāro gadu.

➤ **zaļmēslojuma augu papuve** - platība, kuru sēj maisījumā no vismaz diviem zaļmēslojuma augiem, no kuriem viens ir lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, vīķi, amoliņš, austrumu galega, lupīna, esparsete, lauku pupas vai zirņi;

- to neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai citai ražošanai;

- maisījumā 1m² ir vismaz 5 mazākumā esošie kultūraugi;

- AAL nelieto līdz brīdim, kad tiek veikta zaļmēslojuma iestrāde augsnē;

- šāda papuve nedrīkst aizņemt vairāk kā 10% no saimniecības aramzemes platības;

! Atbalstu piešķir tikai par to zaļmēslojuma augu aizņemtas platības daļu, kas pārsniedz LLVS 8 izpildi.

➤ **starpkultūras** - maisījumā sēti vismaz divi šādi starpkultūru augi – vasaras rapsis, **vasaras ripsis, ziemas rapsis, ziemas ripsis, vasaras kvieši, mieži**, daudzziedu viengadīgā airene, baltās sinepes, eļļas rutks, auzas, facēlīja, griķi, vīķi, rudzi, lauku pupas, zirņi vai lopbarības redīsi;

- sēj pēc galvenā kultūrauga, bet ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 1. septembrim, to sējumu saglabā un neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai vismaz līdz kārtējā gada 31. oktobrim;

- AAL nelieto starpkultūru audzēšanas laikā;

- Atbalsta iesniegumā kārtējā un nākamā gadā attiecīgajā laukā deklarētais galvenais kultūraugs ir atšķirīgas sugas augs.

- Ja ir divu kultūraugu maisījums, vienā kvadrātmetrā ir vismaz pieci mazākumā esošie kultūraugi.

➤ **zālāji pasējā** - zeme, ko aizņem zem labības vai pākšaugu virsauga tīrsējā vai savstarpējos maisījumos sētas:

o **stiebrzāles** – daudzziedu viengadīgā airene, daudzziedu airene (itāļu airene), ganību airene, hibrīdā airene, auzeņairene, pļavas timotiņš, kamolzāle, pļavas auzene, niedru auzene, sarkanā auzene, aitu auzene, raupjā auzene, bezakotu lāčauza, mīkstā lāčauza, pļavas lapsaste, pļavas skarene, purva skarene, parastā skarene, parastā smilga, baltā smilga vai ložņu smilga;

o **tauriņzieži** - tostarp lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, inkarnāta āboliņš, vīķi, amoliņš vai esparsete;

- AAL zālāju pasējā nelieto no virsauga novākšanas līdz kalendārā gada beigām.

2.ekoshēmas atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

		2023	2024	2025	2026	2027
Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi (izņemot lauka pupas, zirņus) un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu maisījums, kur tauriņzieži > 50 %	Minimālā likme, €/ha	105,70	105,70	105,70	105,70	105,70
	Maksimālā likme, €/ha	193,00	193,00	193,00	193,00	193,00
	Faktiskā likme, €/ha					
Zaļmēslojuma papuve	Minimālā likme, €/ha	148,40	148,40	148,40	148,40	148,40
	Maksimālā likme, €/ha	275,60	218,00	218,00	218,00	218,00
	Faktiskā likme, €/ha					
Starpkultūras	Minimālā likme, €/ha	56,00	56,00	56,00	56,00	56,00
	Maksimālā likme, €/ha	93,00	93,00	93,00	93,00	93,00
	Faktiskā likme, €/ha	56,00				
Zālāju pasējs	Minimālā likme, €/ha	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00
	Maksimālā likme, €/ha	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00
	Faktiskā likme, €/ha					

2.1. ekoshēma: Pamatkaļķošana

Vienu reizi laikposmā no 2023. - 2027. gadam par konkrētu atbalstam apstiprinātu lauku var saņemt **atbalstu par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkaļķošanu)**, ievērojot šādus nosacījumus:

1. pamatkaļķošana tiek veikta pirmssējas apstrādes laikā un šajā laukā **pēc pamatkaļķošanas audzē kādu no augstāk minētajiem ekoloģiski nozīmīgas platības kultūraugiem vai pākšaugus;**

2. augsnes kvalitātes un reakcijas optimizācija ir atbalstāma, ja augsnes reakcija pH smilts augsnēs ir zemāka par 5,5, mālsmilts augsnēs zemāka par 5,8, smilšmāla augsnēs zemāka par 6,3 vai mālainās augsnēs zemāka par 6,5;

3. izmantotā kalcija karbonāta (CaCO₃) deva (t/ha) kārtējā gadā vai iepriekšējā gadā pirms ziemāju sējas nav mazāka nekā deva, kas ieteikta saskaņā ar augsnes agroķīmisko izpēti vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju datiem;

! Ja minētajos dokumentos ~~vai VAAD-LIZ pārvaldības sistēmā~~ norādītā deva ~~vai saskaņā ar "Tīrumu, pļavu un ganību augšņu kalķošanas normatīvi (CaCO₃, t ha-1)" aprēķinātā augsnes kvalitātes un reakcijas optimizācijas pamatkalķošanas deva ir lielāka nekā 6 t/ha CaCO₃, tad pirmssējas apstrādes laikā vienā reizē izmantotā CaCO₃ deva ir vismaz 6 t/ha;~~

4. ~~katram laukam, kurā tiek plānota augsnes kvalitātes un reakcijas optimizācija (pamatkalķošana) VAAD-LIZ pārvaldības sistēmā ir atzīme par augsnes reakciju (pH līmenis).~~ Dati par augsnes reakciju ir pamatoti ar augšņu agroķīmisko izpēti, agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju datiem vai augsnes paraugu analīzēm, kas **nav senākas par septiņiem gadiem**, bet īpaši (nitrātu) jutīgajās teritorijās - nav senākas par pieciem gadiem;

5. pamatkalķošana tiek veikta izmantojot augsnes optimizācijas materiālu, kas uz iegādes brīdi ir iekļauts VAAD Mēslošanas līdzekļu un substrātu sarakstā. (VAAD> Reģistri > Mēslošanas līdzekļu un substrātu saraksts: http://registri.vaad.gov.lv/reg/ml_substrati.aspx Izvēlas: Statuss: reģistrēts; Mēslošanas līdzekļa veids-grupa: kalķošanas materiāli)

6. pēc augsnes optimizēšanas materiāla izmantošanas līdz kārtējā gada **5. novembrim 22*, maijam vai 30 dienu laikā VAAD-LIZ pārvaldības sistēmā** par katru atbalstam pieteikto lauku sniedz informāciju **elektroniski LAD, izmantojot veidlapu, kuras paraugs pieejams LAD EPS, vai augšupielādējot VAAD uzturētajā informācijas sistēmā par:**

- iegādāto materiālu (nosaukums, daudzums, deklarētie kvalitātes rādītāji, iegādi apliecinotī dokumenti);
- iestrādes datums un izmantotā materiāla deva fiziskajās vienībās;
- lauka numuru un platību (ha), kurā ir veikta materiāla iestrāde;
- pakalpojuma sniedzēja reģistrācijas numuru un nosaukumu, ja tiek izmantots pakalpojums;
- **agroķīmisko pakalpojumu sniedzēja datiem un augsnes paraugu analīžu rezultātiem, ja tie nav pieejami VAAD*;**
- **aprēķināto kalcija karbonāta (CaCO₃) devu (t/ha).**

~~7. Lai pierādītu augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju atbalstam pieteiktā laukā lauksaimnieks veic ģeomarkētus fotoattēlus ar laika un vietas atzīmi, izmantojot Lauku atbalsta dienesta mobilās lietotnes aplikāciju, brīdī, kad tiek veikta optimizācijas materiālu izkliede un pēc materiāla izkliedēšanas, kamēr vēl nav veikta iestrāde augsnē, kas pierāda augsnes kvalitātes un reakcijas optimizācijas veikšanas faktu;~~

2.1.ekoshēmas atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	45,50	45,50	45,50	45,50	45,50
Maksimālā likme, €/ha	71,00	71,00	71,00	71,00	71,00
Faktiskā likme, €/ha					

4.ekoshēma: Saudzējošā lauksaimniecības prakse

1. Atbalstu piešķir par aramzemes platību, kurā kārtējā gadā tiek audzēti graudaugi, eļļas augi, šķiedraugi, **nektāraugi**, pākšaugi tīrsējā vai sēti ar labību, tauriņzieži tīrsējā vai sēti ar stiebrzālēm, kur tauriņzieži ir vairāk nekā 50% pirmajā sējuma izveides gadā, **ja tie sēti izmantojot kādu no šādiem augsnes pirmssējas apstrādes veidiem:**

o **minimāla augsnes apstrāde** – augsnes virskārtas sekla apstrāde (ne dziļāka kā 15cm), izmantojot kultivatoru, disku vai frēzi; VAI

o **augšnes joslu apstrāde** - apstrādā augšnes joslu līdz 5cm platumā sēklas sēšanai, bet rindstarpu josla nav šaurāka par 10cm un augšne starp rindstarpām netiek mehāniski apstrādāta un tiek saglabātas augu atliekas vai rugaine; VAI

o **tiešā sēja** - kārtējā gadā pēc iepriekšējā kultūrauga novākšanas neveic augšnes apstrādi, tostarp aršanu un sēj tieši rugainē.

2. Katram laukam LAD EPSī norāda izmantoto apstrādes veidu;

3. Minimālās augšnes apstrādes faktu fiksē un pierāda, uzņemot un nosūtot ģeomarķētus fotoattēlus ar laika un vietas atzīmi, izmantojot LAD mobilās lietotnes aplikāciju, **par vismaz 90 procentiem no atbalstam pieteiktajiem laukiem. Ja lauksaimnieks ģeomarķētus fotoattēlus neiesniedz LAD, tos uzglabā paša izvēlētajā elektroniskā uzskaites sistēmā vismaz 3 gadus un uzrādīt pēc pieprasījuma.**

4. **Atbalstam pieteiktajā platībā kultūraugam herbicīdus lieto atbilstoši marķējumam un ne vairāk kā 2 reizes iesnieguma gadā.**

5. Lauksaimnieks **paša izvēlētajā elektroniskā uzskaites VAAD LIZ pārvaldības sistēmā uzskaita līdz kārtējā gada 22.05., 30.06., 31.08. un 05.11.** aktuālo informāciju par **ražas novākšanas notikuma datumu un herbicīdu lietošanu, norādot – iegādātā un izlietotā herbicīda nosaukumu un daudzumu, devu (kg vai litri/ha) un apstrādāto platību. Šo informāciju līdz kārtējā gada 05.11.* iesniedz elektroniski LAD, izmantojot veidlapu, kuras paraugs pieejams LAD EPS, vai augšupielādē VAAD uzturētajā informācijas sistēmā.**

* Pieļaujams kavējums 10 darba dienas, par ko tiks piemērots atbalsta samazinājums 1% par katru kavēto darbdienu. Pēc 05.11. atbalsta iesniegumu noraida

4.ekoshēmas atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	10,50	10,50	10,50	10,50	10,50
Maksimālā likme, €/ha	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50
Faktiskā likme, €/ha					

5.ekoshēma: Slāpekļa un amonjaka emisiju, un piesārņojumu mazinošas lauksaimniecības prakses

Atbalstu piešķir par lauksaimniecības zemes platību, kurai ir augšnes agroķīmiskās izpētes vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju dati vai augšnes paraugu analīžu rezultāti, un kurā tiek nodrošināta kāda no zemāk minētajām praksēm:

1. **Šķidrā organiskā mēslojuma** (šķīdramēsli, virca, digestāts) **izkliede:**

1.1. Tiek veikta tieša šķidrā organiskā mēslojuma (šķīdramēsli, virca, digestāts) izkliede un iestrāde augsnē izmantojot lentveida izklīdētāju vai inžekcijas metodi (arī bez GPS);

1.2. **Saimniecības izvēlētajā elektroniskā uzskaites sistēmā līdz kārtējā gada 30.06. izveidots mēslošanas plāns, kas nosaka saimniecībai nepieciešamo N daudzumu, kuru aprēķinot netiek pārsniegts MK noteikumu 198 18.pielikumā kultūraugiem noteiktais N apjoms;**

1.3. Mēslojuma iestrāde saimniecībā notiek saskaņā ar mēslošanas plānu, nodrošinot, ka izmantotais slāpekļa daudzums nepārsniedz mēslošanas plānā aprēķināto slāpekļa vajadzības apjomu saimniecībai **vai laukiem, kuros kultūraugiem veikts N saturoša mēslošanas līdzekļa lietojums;**

1.4. Atbalstāmajai platībai augšnes analīzes nav senākas par 5 gadiem **ĪJT vai par 7 gadiem pārējā Latvijas teritorijā;**

1.5. Mēslošanas līdzekļu izmantošanas **uzskaite jāveic paša izvēlētajā elektroniskā uzskaites sistēmā** līdz 22.05., 30.06., 31.08., 05.11

1.6. **VAAD informācijas sistēmā līdz 05.11.** tiek sniegta informācija par:

- **slāpekļa vajadzības apjomu saimniecībai;**
- **par ražas novākšanas notikuma datumu, šķidrā mēslojuma iegādātiem, pārdotiem, izlietotiem un krājumā esošiem apjomiem, iestrādes datumu un devu;**

- par izmantoto tehnoloģisko iekārtu un nomāto tehniku, pakalpojuma sniedzēju, ja izkļiedi neveic pats lauksaimnieks.

2. Precīzā minerālmēslu izkļiede:

2.1. Tiek izmantots minerālmēslu izkļiedētājs, kam ir automātiskā pārklājumu regulēšanas iespēja, tostarp sekciju kontrole un konstantas vai mainīgas devas regulēšanas iespēja, un nodrošina mēslošanas zonu nepārklāšanos. Traktortehnika vai iekārta ir aprīkota ar vadības termināli, kas aprīkots ar GPS uztvērēju, sekciju kontroles un uzstādītās devas kontroles funkciju precīzai mēslojuma iestrādei;

2.2. **Līdz kārtējā gada 30.jūnijam lauksaimnieka paša izvēlētā elektroniskā sistēmā ir izveidots mēslošanas plāns, kas nosaka saimniecībai nepieciešamo slāpekļa daudzumu, kuru aprēķinot netiek pārsniegts MK noteikumu Nr.198 18.pielikumā noteiktais maksimālais slāpekļa apjoms katram attiecīgajam kultūraugam;**

2.3. Mēslojuma iestrāde saimniecībā notiek saskaņā ar mēslošanas plānu, nodrošinot, ka izmantotais slāpekļa daudzums nepārsniedz mēslošanas plānā aprēķināto slāpekļa vajadzības apjomu saimniecībai **vai laukiem, kuros kultūraugiem veikts slāpekli saturoša mēslošanas līdzekļa lietojums;**

2.4. Atbalstāmajai platībai augsnes analīzes nav senākas par 5 gadiem **ĪJT vai par 7 gadiem pārējā Latvijas teritorijā;**

2.5. Mēslošanas līdzekļu izmantošanas **uzskaite jāveic paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā** līdz 22.05., 30.06., 31.08., 05.11

2.6. **VAAD informācijas sistēmā līdz 05.11.** tiek sniegta informācija par:

- **slāpekļa vajadzības apjomu saimniecībai;**
- **par ražas novākšanas notikuma datumu**, minerālmēslu iegādātiem, pārdotiem, izlietotiem un krājumā esošiem apjomiem, iestrādes datumu un devu. **Informācija norādāma par minerālmēsliem, kas satur vismaz slāpekļa savienojumus;**
- par izmantoto tehnoloģisko iekārtu un nomāto tehniku, pakalpojuma sniedzēju, ja izkļiedi neveic pats lauksaimnieks.
- **vismaz par 10% atbalstam pieteiktiem laukiem** ir GPS dati **vai ģeomarķēti fotoattēli**, ko iesniedz attiecīgi VAAD vai LAD, **vai var uzglabāt saimniecībā 3 gadus un uzrādīt pēc pieprasījuma.**

3. Precīzā augu aizsardzības līdzekļu izkļiede:

3.1. Ir sertificēta AAL lietošanas iekārta kurai ir automātiskā pārklājumu regulēšanas iespēja, tostarp sekciju kontrole un konstantas vai mainīgas devas regulēšanas iespēja, un nodrošina apstrādāto zonu nepārklāšanos;

3.2. Traktortehnika vai iekārta ir aprīkota ar vadības termināli, kas aprīkots ar GPS uztvērēju, sekciju kontroles un uzstādītās devas kontroles funkciju precīzai augu aizsardzības līdzekļu lietošanai;

3.3. Atbalstāmajai platībai augsnes analīzes nav senākas par 5 gadiem **ĪJT vai par 7 gadiem pārējā Latvijas teritorijā;**

3.4. AAL līdzekļu izmantošanas **uzskaite jāveic paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā** līdz 22.05., 30.06., 31.08., 05.11;

3.5. **VAAD informācijas sistēmā līdz 05.11.** tiek sniegta informācija par:

- par iegādātiem, izlietotiem un krājumā esošiem AAL;
- **par ~~kultūrauga attīstības stadiju~~**, AAL lietošanas pamatojumu, izsmidzināšanas datumu, apstrādāto platību, izmantoto tehnoloģisko iekārtu;
- par izmantoto tehnoloģisko iekārtu, informāciju par nomāto tehniku, pakalpojuma sniedzēju, ja izsmidzināšanu neveic pats lauksaimnieks
- **vismaz par 10% atbalstam pieteiktiem laukiem** ir GPS dati **vai ģeomarķēti fotoattēli**, ko iesniedz attiecīgi VAAD vai LAD, **vai var uzglabāt saimniecībā 3 gadus un uzrādīt pēc pieprasījuma.**

3.4. Lauksaimnieks lieto AAL atbilstoši marķējumam, un AAL lietošanas lēmumi jāpamato ar regulārām pārbaudēm uz lauka, lai veiktu kaitīgo organismu parādīšanās uzraudzību, ņemot vērā:

- VAAD mājaslapā publicēto vispārējo brīdinājuma sistēmu vai citu pieejamo informāciju par kaitīgā organisma parādīšanos un prognozi par tā attīstību;
- papildinformācijai izmanto Latvijā pieejamos un VAAD mājaslapā publicētos kaitēkļu un slimību kaitīguma sliekšņus;
- laika apstākļu prognozes, kaitīgo organismu sliekšņa līmeņus vai citu pieejamo informāciju;
- VAAD laukaugu slimību lēmumu atbalsta sistēmas brīdinājumu par iespējamo slimību attīstību.

5.ekoshēmas atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

		2023	2024	2025	2026	2027
Precīzā šķidrmēsļu iestrāde	Minimālā likme, €/ha	21,70	21,70	21,70	21,70	21,70
	Maksimālā likme, €/ha	40,03	40,03	40,03	40,03	40,03
	Faktiskā likme, €/ha	21,70				
precīzā minerālmēsļu un AAL izkliede	Minimālā likme, €/ha	14,00	14,00	14,00	14,00	14,00
	Maksimālā likme, €/ha	24,00	24,00	24,00	24,00	24,00
	Faktiskā likme, €/ha	14,00				

6.ekoshēma: Zālāju saglabāšanas veicināšana

1. Atbalstu piešķir par **zālāju platību** [kultūraugu kodi 710, 720] **vai stiebrzāļu platību, kuru izmanto sēklas iegūšanai**;

2. Lauksaimnieks uzņemas divu gadu saistības neveikt zālāju platības aparšanu, lobīšanu, irdināšanu divus gadus pēc kārtas. Zālājus [710, 720] drīkst piesēt un mēsлот.

! Šo atbalstu nepiešķir par bioloģiski vērtīgiem un ekoloģiski jutīgajiem ilggadīgajiem zālājiem, jo to aizsardzība (neuzaršana) ir paredzēta LLVS 9 ietvaros.

3. Zālāju platībā [710, 720] ganību sezonā no kārtējā gada 15. maija līdz 15. septembrim ganāmpulkā nodrošina dzīvnieku vidējo blīvumu vismaz 0,4 LU/ha;

*! Ja lauksaimnieks, saņem ienākumu papildatbalstu gados jauniem lauksaimniekiem vai, ja dzīvnieku vidējais blīvums tiek nodrošināts ar briežu sugas dzīvniekiem **vai ar aitu, vai kazu sugas dzīvniekiem**, tad uz viena ilggadīgā zālāja un aramzemē sētā zālāja apstiprinātā hektāra jānodrošina 0,3 nosacītās liellopu vienības;*

! Nosacījums par dzīvnieku blīvumu neattiecas uz stiebrzāļu platību, kuru izmanto sēklas iegūšanai;

4. Stiebrzāļu platība kārtējā gadā ir pieteikta un tajā veikta VAAD lauku apskate un lauks atzīts par atbilstošu sēklaudzēšanas prasībām.

! Saistību periodā atbalstam pieteiktās platības (lauka) atrašanās vietu mainīt nedrīkst.

6.ekoshēmas atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	49,00	49,00	49,00	49,00	49,00
Maksimālā likme, €/ha	76,00	76,00	76,00	76,00	76,00
Faktiskā likme, €/ha					

2.5.7. Agro-ekoloģijas prakses bioloģiskās saimniecībās (kultūraugu dažādošana, augu segums)

Atbalstu var saņemt tikai bioloģiskie lauksaimnieki:

1. kura **visa saimniecības LIZ platība ir iekļauta bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā** saskaņā ar Padomes Regulas (EEK) Nr.848/2018 34.panta 1.punktu;

2. par **zālāju platību** [kultūraugu kodi 710, 720], kurā ganību sezonā no kārtējā gada 15. maija līdz 15. septembrim ganāmpulkā nodrošina dzīvnieku vidējo blīvumu vismaz 0,4 LU/ha;

*! Ja lauksaimnieks, saņem ienākumu papildatbalstu gados jauniem lauksaimniekiem vai, ja dzīvnieku vidējais blīvums tiek nodrošināts ar briežu sugas dzīvniekiem **vai ar aitu, vai kazu sugas dzīvniekiem**, tad uz viena ilggadīgā zālāja un aramzemē sētā zālāja apstiprinātā hektāra jānodrošina 0,3 nosacītās liellopu vienības;*

! Prasību par dzīvnieku vidējo blīvumu neattiecina uz Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopiem, tostarp putnu dzīvotnēm zālajos, ja atbalsta pretendents ir pieteicies uz vides, klimata un citu pārvaldības saistību īstenošanai paredzēto atbalstu par zālāju biotopu apsaimniekošanu (LA10.5.), un ilggadīgiem zālājiem, ko izmanto savvaļas ārstniecības augu ievākšanai (līdz 20 hektāriem);

3. kurš aramzemē nodrošina kultūraugu* dažādošanu:

3.1. no 1 līdz 10 hektāros, galvenā kultūrauga platībai nepārsniedzot 75% no aramzemes, ja vien galvenais kultūraugs nav aramzemē sēts zālājs, papuve vai tauriņzieži (neieskaitot lauka pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas);

3.2. no 10,01 - 30 hektāros audzē vismaz 3 dažādus kultūraugus, galvenā kultūrauga platībai nepārsniedzot 65% un divu galveno kultūraugu platībai – 90% no aramzemes, izņemot:

3.2.1. prasība par kultūraugu dažādošanu uzskatāma par izpildītu, ja vismaz 80% no aramzemes izmanto, lai audzētu aramzemē sētu zālāju, papuvi vai tauriņziežus (neieskaitot lauku pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas), vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos;

3.2.3. prasība par galvenā kultūrauga īpatsvara nodrošināšanu uzskatāma par izpildītu, ja galvenais kultūraugs ir aramzemē sēts zālājs, papuve vai tauriņzieži (neieskaitot lauku pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas) un tiek pārsniegts 65% robežvērtības īpatsvars;

3.3. vairāk nekā 30 hektāros audzē vismaz četrus dažādus kultūraugus, galvenā kultūrauga platībai nepārsniedzot 65% , divu galveno kultūraugu platībai – 90% un pirmo trīs kultūraugu platībai – 99% no aramzemes, tomēr:

3.3.1. prasība par kultūraugu dažādošanu uzskatāma par izpildītu, ja vismaz 80% no aramzemes izmanto, lai audzētu aramzemē sētu zālāju, papuvi vai tauriņziežus (neieskaitot lauku pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas), vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos;

3.3.2. prasība par prasība par galvenā kultūrauga īpatsvara nodrošināšanu uzskatāma par izpildītu, ja galvenais kultūraugs ir aramzemē sēts zālājs, papuve vai tauriņzieži (neieskaitot lauku pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas) un tiek pārsniegts 65% robežvērtības īpatsvars.

* "kultūraugs" ir atšķirīgas ģints kultūraugs, kas definēta kultūraugu botāniskajā klasifikācijā vai atšķirīgas sugas augi, kas pieder pie kādas no Krustziežu (*Brassicaceae*), nakteņu (*Solanaceae*), ķirbju (*Cucurbitaceae*), tauriņiežu (*Leguminosae*) un balandu (*Chenopodiaceae*) dzimtām. Ziemāju kultūraugus un pavasara kultūraugus uzskata par atšķirīgiem kultūraugiem, pat ja tie pieder pie vienas ģints. Pاپuve un stiebrzāles vai citi lopbarības zālaugi tiek uzskatīti kā atsevišķs kultūraugs.

4. kurš aramzemē uztur augsnes segumu* no iepriekšējā gada 15.11. līdz kārtējā gada 15.02.:

4.1 īpaši (nitrātu) jutīgajā teritorijā vismaz 75% no aramzemes platības;

4.2 Vidzemē un Latgalē vismaz 65% no aramzemes platības;

4.3 pārējā teritorijā vismaz 70% no aramzemes platības.

* augsnes segums – tas pats kas LLVS 6

! Segumu var neveidot dārzeņu, kartupeļu un biešu platībā, kurā novākta raža pēc kārtējā gada 1. septembra un kas pēc ražas novākšanas ir apstrādāta un atstāta bez augu seguma.

5. par ilggadīgo stādījumu platību, izņemot īscirtmeta atvasāju platības, kurā no iepriekšējā gada 15.11. līdz kārtējā gada 15.02. ir nodrošināts augsnes segums visās atbalstam apstiprinātās ilggadīgo stādījumu rindstarpās.

! Ekoshēmas atbalstu par agro-ekoloģijas prakses īstenošanu bioloģiskās saimniecībās nepiešķir lauksaimniekam, kas piesakās uz ekoshēmas atbalstu par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi.

7.ekoshēmas atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	39,20	39,20	39,20	39,20	39,20
Maksimālā likme, €/ha	72,80	72,80	72,80	72,80	72,80
Faktiskā likme, €/ha					

2.6. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS

Paredzēts saistītais ienākumu atbalsts (turpmāk - SA) 14 sektoriem: *slaucamām govīm, liellopiem, kazām, aitām, cietes kartupeļiem, sertificētas sēklas kartupeļiem, sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām, sertificētām labības sēklām, miežiem, vasaras rapsi un vasaras ripsi, dārzeni, augļiem un ogām, rudzu populācijas šķirnēm un proteīnaugiem.*

SA par slaucamām govīm

Izslaukums noteikts (paaugstināts) 80% no 2019.gada kopējā pārraudzības izslaukuma.

Saistīto ienākuma atbalstu par slaucamām govīm piešķir, ja:

- ✓ tās ir turētas lauksaimnieka ganāmpulkā 3 mēnešus pēc kārtas, sākot no kārtējā gada 15. maija;
- ✓ ir ievērotas identificēšanas un reģistrēšanas prasības;
- ✓ ganāmpulkā tiek veikta to pārraudzība;
- ✓ izslaukums no govīs **6300** kilogramu vai govij bioloģiskās turēšanas apstākļos, Latvijas brūnai un zilai – **4650** kilogramu.

SA par slaucamām govīm atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/dzīvn.	219,00	223,00	228,00	233,00	254,00
Maksimālā likme, €/dzīvn.	328,00	334,00	342,00	350,00	380,00
Faktiskā likme, €/dzīvn.	282,89				

SA par liellopiem

Atbalsta saņemšanas nosacījumi palikuši nemainīgi.

Saistīto ienākumu atbalstu par liellopiem piešķir, ja:

- ✓ tie pieder gaļas šķirnei vai piena-gaļas šķirnei vai iegūts krustojumā ar šo šķirņu dzīvniekiem;
- ✓ tā ir tele, kas vēl nav atnesusies, kura kārtējā gadā lauksaimnieka ganāmpulkā sasniedz 16 mēnešu vecumu un noturēta 6 mēnešus, kas noslēdzas 16 mēnešu vecuma sasniegšanas dienā;
- ✓ tas ir bullis vai vērsis, kurš kārtējā gadā lauksaimnieka ganāmpulkā sasniedz 16 mēnešu vecumu un noturēta 6 mēnešus, kas noslēdzas 16 mēnešu vecuma sasniegšanas dienā;
- ✓ tā ir zīdītājgovs, kuru neslauc, bet izmanto teļu zīdīšanai, kura ir atnesusies divu gadu laikposmā, kas noslēdzas kārtējā gada 15. novembrī, un kura ir turēta lauksaimnieka ganāmpulkā sešus mēnešus pēc kārtas, sākot no kārtējā gada 15. maija;
- ✓ ir ievērotas identificēšanas un reģistrēšanas prasības.

SA par liellopiem atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/dzīvn.	87,00	87,00	87,00	87,00	87,00
Maksimālā likme, €/dzīvn.	131,00	131,00	131,00	131,00	131,00
Faktiskā likme, €/dzīvn.	104,94				

SA par aitām

Atbalsta saņemšanas nosacījumi palikuši nemainīgi.

Saistīto ienākuma atbalstu par aitām piešķir, ja:

- ✓ ganāmpulkā ir vismaz 3 atbalsttiesīgas aitu mātes no iepriekšējā gada 1. oktobra līdz kārtējā gada 30. septembrim;
- ✓ laikposmā no iepriekšējā gada 1. oktobra līdz kārtējā gada 30. septembrim ir atnesusies;
- ✓ pieder pie gaļas šķirnes, kombinētās (vilnas–gaļas) šķirnes vai piena šķirnes vai ir iegūtas, krustojot ar kādu no minētajām šķirnēm;
- ✓ aitu mātes turēta ganāmpulkā 3 mēnešus pēc kārtas, sākot no kārtējā gada 1.jūlija;
- ✓ ir ievērotas identificēšanas un reģistrēšanas prasības.

SA par aitām atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/dzīvn.	27,00	27,00	27,00	27,00	27,00
Maksimālā likme, €/dzīvn.	41,00	41,00	41,00	41,00	41,00
Faktiskā likme, €/dzīvn.	31,81				

2.6.4. SA par kazām

Atbalsta saņemšanas nosacījumi palikuši nemainīgi.

Saistīto ienākuma atbalstu par kazām piešķir, ja:

- ✓ ganāmpulkā ir vismaz 3 atbalsttiesīgas kazu mātes no iepriekšējā gada 1. oktobra līdz kārtējā gada 30. septembrim;
- ✓ laikposmā no iepriekšējā gada 1. oktobra līdz kārtējā gada 30. septembrim ir atnesusies;
- ✓ turēta ganāmpulkā 3 mēnešus pēc kārtas, sākot no kārtējā gada 15.maija;
- ✓ ir ievērotas identificēšanas un reģistrēšanas prasības.

SA par kazām atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/dzīvn.	27,00	27,00	27,00	27,00	27,00
Maksimālā likme, €/dzīvn.	41,00	41,00	41,00	41,00	41,00
Faktiskā likme, €/dzīvn.	35,67				

SA par dārzeņiem

Atbalsta saņemšanas nosacījumi palikuši nemainīgi, papildināts atbalsttiesīgo kultūraugu saraksts.

Saistīto ienākuma atbalstu par dārzeņiem piešķir, ja:

- ✓ attiecīgajā platībā audzē *tomātus, sīpolus, šalotes sīpolus, maurlokus, lielloku sīpolus, batūnus, ķiplokus, puravus, galviņkāpostus, ziedkāpostus, citrus kāpostus (izņemot lopbarības kāpostus), galda kolrābjus, burkānus, galda kāļus, galda bietes, mangoldu (lapu bietes), selerijas, redīsus, melnos rutkus, pētersīļus, pastinākus, gurķus, kornišonus, dārza ķirbjus, cukīni, kabačus, patisonus, vīglapu ķirbjus, lielaugļu ķirbjus, muskata ķirbjus, skābenes (izmantojamas pārtikai), rabarberus, spinātus, mārrutkus, parastās dilles, salātus, topinambūrus, papriku, baklažānus vai sparģeļus;*
- ✓ kopējā atbalsttiesīgā platība nav mazāka par 1 ha un tā ir pieteikta ISIP;
- ✓ attiecīgā platība nav pieteikta citam saistītajam ienākumu atbalstam par platībām;
- ✓ attiecībā uz platību, kas pārsniedz trīs hektārus, ir izveidota uzskaites sistēma, kurā kārtējā gadā par katra kultūrauga laukiem norāda šādu informāciju:
 - lauka nosaukumu vai numuru un platību;
 - audzētā kultūrauga sugu un šķirni;
 - agrotehniskos pasākumus un to īstenošanas datumu;
 - izmantotos mehāniskos, bioloģiskos, agrotehniskos vai ķīmiskos augu aizsardzības pasākumus, kā arī lietotā augu aizsardzības līdzekļa nosaukumu, devu, apstrādāto platību, apstrādes datumu un apstrādes pamatojumu;

- ražas novākšanas datumu un iegūtās ražas daudzumu.

Lauksaimnieks ģeotelpiskajā iesniegumā norāda to dārzeņu kultūrauga kodu, kurš konkrētajā laukā aug vai ir iesēts līdz kārtējā gada 25. jūnijam un dārzeņu kultūraugu skaits līdz kārtējā gada 31. augustam vienā kvadrātmetrā nav mazāks par minimālo noteikto skaitu un dārzeņu platībā īstenoti nezāļu ierobežošanas agrotehniskie pasākumi vismaz tādā apjomā, lai netiktu kavēta kultūraugu augšana un kultūraugi sasniegtu ražas novākšanai piemērotu gatavību.

SA par dārzeņiem atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	476,00	476,00	476,00	476,00	476,00
Maksimālā likme, €/ha	595,00	685,00	714,00	714,00	714,00
Faktiskā likme, €/ha	594,97				

SA par augļiem un ogām

Atbalsta saņemšanas nosacījumi palikuši nemainīgi.

Saistīto ienākuma atbalstu par augļiem un ogām piešķir, ja:

- ✓ attiecīgajā platībā audzē *vīnogas, ābeles, bumbieres, krūmcidonijas, smiltsērķškus, saldus un skābos ķiršus, plūmes, dārza pīlādžus, zemenes, krūmmellenes, lielogu dzērvenes, upenes, sarkanās un baltās jāņogas, ērkšķogas, aronijas, avenes, kazenes, sausseržus, irbenes un plūškokus, melones vai arbūzus;*
- ✓ kopējā atbalsttiesīgā platība nav mazāka par 1 ha un tā ir pieteikta ISIP;
- ✓ attiecībā uz platību, kas pārsniedz trīs hektārus, ir izveidota uzskaites sistēma, kurā kārtējā gadā par katra kultūrauga laukiem norāda šādu informāciju:
 - lauka nosaukumu vai numuru un platību;
 - audzētā kultūrauga sugu un šķirni;
 - agrotehniskos pasākumus un to īstenošanas datumu;
 - izmantotos mehāniskos, bioloģiskos, agrotehniskos vai ķīmiskos augu aizsardzības pasākumus, kā arī lietotā augu aizsardzības līdzekļa nosaukumu, devu, apstrādāto platību, apstrādes datumu un apstrādes pamatojumu;
 - ražas novākšanas datumu un iegūtās ražas daudzumu.

Lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret lauksaimniekiem un nepieļautu tirgus un konkurences kropļojumus uzskatāms, ka lauksaimnieks ir radījis mākslīgus apstākļus šā atbalsta saņemšanai, un atbalstu nepiešķir, ja lauksaimnieks nav novācis ražu, kultūraugam sasniedzot gatavības fāzi, vai jauns ilggadīgo kultūraugu stādījums nav ierīkots, izmantojot kultūraugam piemērotu stādīšanas metodi.

SA par dārzeņiem atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	119,00	119,00	119,00	119,00	119,00
Maksimālā likme, €/ha	178,00	178,00	178,00	178,00	178,00
Faktiskā likme, €/ha	131,28				

SA par cietes kartupeļiem

Atbalsta saņemšanas nosacījumi palikuši nemainīgi.

Saistīto ienākuma atbalstu par cietes kartupeļiem piešķir, ja:

- ✓ lauksaimnieks ir noslēdzis kartupeļu audzēšanas līgumu ar cietes ražotāju par noteiktu cietes kartupeļu stādījumu platību un noteikta kartupeļu daudzuma piegādi kārtējā gadā;
- ✓ kopējā platība nav mazāka par 1 ha un tā ir pieteikta ISIP;
- ✓ no 1 ha novāktiem un cietes ražotājam piegādātajiem cietes kartupeļiem ir iegūtas vismaz 3,5 t kartupeļu cietes;

- ✓ atbalstu var saņemt par ne lielāku platību kā līgumā noteiktā cietes kartupeļu stādījumu platība un par ne lielāku hektāru skaitu kā dalot ar 3,5 to kartupeļu cietes daudzumu, kas iegūts no kartupeļu cietes ražotājam piegādātajiem kartupeļiem.

! No 2024.gada saistītais ienākumu atbalsts par cietes kartupeļiem tiks izmaksāts par platību, kurā tiek nodrošināta ražības prasība!

SA par cietes kartupeļiem atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	211,00	211,00	211,00	211,00	211,00
Maksimālā likme, €/ha	316,00	316,00	316,00	316,00	316,00
Faktiskā likme, €/ha	259,19				

SA par sertificētiem sēklas kartupeļiem

Atbalsta saņemšanas nosacījumi palikuši nemainīgi.

Saistīto ienākumu atbalstu par sertificētiem sēklas kartupeļiem piešķir, ja:

- ✓ attiecīgajā platībā ir iestādīti pirmsbāzes, bāzes vai sertificētas kategorijas pirmās paaudzes sēklas kartupeļi;
- ✓ tiek izpildītas kartupeļu sēklaudzēšanas prasības, tostarp līdz nākamā gada 15. maijam iegūta pirmsbāzes, bāzes vai sertificētas kategorijas sēkla vismaz 10,3 tonnas vai no bioloģiskajām platībām vismaz 8,0 tonnas vidēji no viena lauku apskatei pieteiktā hektāra;
- ✓ kopējā platība nav mazāka par 1 ha un tā ir pieteikta ISIP;
- ✓ lauksaimnieks VAAD piesaka attiecīgo platību lauku apskatei.

! No 2024.gada saistītais ienākumu atbalsts par sertificētiem sēklas kartupeļiem tiks izmaksāts par platību, kurā tiek nodrošināta ražības prasība!

SA par sertificētiem sēklas kartupeļiem atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	372,00	372,00	372,00	372,00	372,00
Maksimālā likme, €/ha	558,00	558,00	558,00	558,00	558,00
Faktiskā likme, €/ha	418,45				

SA par sertificētu labības sēklu

Atbalsta saņemšanas nosacījumi palikuši nemainīgi.

Saistīto ienākumu atbalstu par sertificētu labības sēklu piešķir, ja:

- ✓ attiecīgajā platībā tiek audzēti kvieši, rudzi, tritikāle, mieži, auzas un griķi;
- ✓ tiek izpildītas sēklaudzēšanas prasības, tostarp līdz nākamā gada 15.maijam ir iegūta PB, B un C kategorijas sēkla ne mazāk par daudzumu, kas atbilst attiecīgajai kultūraugu sugai noteiktajai minimālajai ražībai;
- ✓ kopējā platība nav mazāka par **1 ha** un tā ir **pieteikta ISIP**;
- ✓ attiecīgā platība **nav pieteikta saistītajam ienākumu atbalstam** par platībām;
- ✓ lauksaimnieks VAAD piesaka attiecīgo platību lauku apskatei.

! No 2024.gada saistītais ienākumu atbalsts par sertificētu labības sēklu tiks izmaksāts par platību, kurā tiek nodrošināta ražības prasība!

SA par sertificētu labības sēklu atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	63,00	63,00	63,00	63,00	63,00
Maksimālā likme, €/ha	95,00	95,00	95,00	95,00	95,00
Faktiskā likme, €/ha	78,90				

SA par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām

Atbalsta saņemšanas nosacījumi palikuši nemainīgi.

Saistīto ienākumu atbalstu par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām piešķir, ja:

- ✓ attiecīgajā platībā tiek audzēts pļavas timotiņš, pļavas auzene, hibrīdā airene, daudziedu viengadīgā airene, sarkanā auzene, ganību airene, niedru auzene, pļavas skarene, kamolzāle, auzeņairene, sarkanais āboliņš, baltais āboliņš, austrumu galega, lucerna, bastarda āboliņš, facēlija, ragainie vanagnadziņi, zirņi, vīķi, lauka pupas, lupīna vai esparsete;
- ✓ tiek izpildītas sēklaudzēšanas prasības, tostarp līdz nākamā gada 15.maijam ir iegūta PB, B un C kategorijas sēkla ne mazāk par daudzumu, kas atbilst attiecīgajai kultūraugu sugai noteiktajai minimālajai ražībai;
- ✓ kopējā platība nav mazāka par **1 ha** un tā ir **pieteikta ISIP**;
- ✓ attiecīgā platība **nav pieteikta citam saistītajam ienākuma atbalstam** par platībām;
- ✓ lauksaimnieks VAAD piesaka attiecīgo platību lauku apskatei.

! No 2024.gada saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām tiks izmaksāts par platību, kurā tiek nodrošināta ražības prasība!

SA par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00
Maksimālā likme, €/ha	97,00	97,00	97,00	97,00	97,00
Faktiskā likme, €/ha	65,00				

SA par vasaras rapsi un vasaras ripsi

Atbalsta saņemšanas nosacījumi palikuši nemainīgi.

Saistīto ienākumu atbalstu par vasaras rapsi un vasaras ripsi piešķir, ja:

- ✓ attiecīgajā platībā tiek audzēti vasaras rapsis vai vasaras ripsis;
- ✓ kopējā viena vai vairāku lauku atbalsttiesīgā platība nav mazāka par 1 ha un tā ir pieteikta ISIP;
- ✓ attiecīgā platība nav pieteikta citam saistītajam ienākumu atbalstam par platībām.

SA par vasaras rapsi un vasaras ripsi atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	31,00	31,00	31,00	31,00	31,00
Maksimālā likme, €/ha	45,00	45,00	45,00	45,00	45,00
Faktiskā likme, €/ha	40,29				

SA par miežiem

Atbalsta saņemšanas nosacījumi palikuši nemainīgi.

Saistīto ienākumu atbalstu par miežiem piešķir, ja:

- ✓ attiecīgajā platībā tiek audzēti mieži;
- ✓ kopējā viena vai vairāku lauku atbalsttiesīgā platība nav mazāka par 1 ha un tā ir pieteikta ISIP;
- ✓ attiecīgā platība nav pieteikta citam saistītajam ienākuma atbalstam par platībām.

SA par miežiem atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	31,00	31,00	31,00	31,00	31,00
Maksimālā likme, €/ha	45,00	45,00	45,00	45,00	45,00
Faktiskā likme, €/ha	36,88				

SA par rudzu populācijas šķirnēm

SA intervence ieviesta no 2023.gada.

Saistīto ienākumu atbalstu par rudzu populācijas šķirnēm piešķir, ja:

- ✓ attiecīgajā platībā tiek iesētas un audzētas rudzu populācijas šķirnes, kuras kārtējā gada 15. martā ir iekļautas Lauksaimniecības augu sugu šķirņu kopējā katalogā;
- ✓ lauksaimnieks var nodrošināt sertificētas sēklas izcelsmes apliecinājumu, kas apliecina šķirni un sertificētas sēklas iegādi pēdējo četru gadu laikā;
- ✓ kārtējā gadā ir noslēgts rudzu populācijas šķirņu piegādes līgums ar maizes ražotāju vai graudu pārstrādātāju, kam noslēgts līgums ar maizes ražotāju;
- ✓ kopējā atbalsttiesīgā platība nav mazāka par 1 ha un tā ir pieteikta ISIP;
- ✓ attiecīgā platība nav pieteikta citam saistītajam ienākumu atbalstam par platībām.

SA par rudzu populācijas šķirnēm atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00
Maksimālā likme, €/ha	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00
Faktiskā likme, €/ha	81,08				

SA par proteīnaugiem

Pārskatīts atbalsttiesīgo kultūraugu saraksts, no 2023.gadu par lupīnu, vīķiem, lucernu, austrumu galegu, sarkano āboliņu, bastarda āboliņu un balto āboliņu platībām varēs saņemt ekoshēmas atbalstu: "Ekoloģiski nozīmīga platība". Par šiem kultūraugiem nevarēs saņemt SA.

Saistīto ienākumu atbalstu par proteīnaugiem piešķir, ja:

- ✓ platību aizņem tīrsējā sētas *lauka pupas, parastās jeb dārza pupiņas, zirņi, soja, kaņepes, lini*;
- ✓ audzē maisījumos ar graudaugiem sētus zirņus, ja zirņu sēklas masas, augu skaita vai to zaļmasas īpatsvars > 50%;
- ✓ kopējā platība nav mazāka par 1 ha un tā ir pieteikta ISIP;
- ✓ attiecīgā platība nav pieteikta citam saistītajam ienākuma atbalstam par platībām.

Par lauku pupām SA par proteīnaugiem nepiešķir, ja lauksaimnieks ir novācis ražu, kultūraugam nesasniedzot gatavības fāzi.

SA par proteīnaugiem atbalsta likmes no 2023.-2027.gadam:

	2023	2024	2025	2026	2027
Minimālā likme, €/ha	126,00	128,00	129,00	131,00	139,00
Maksimālā likme, €/ha	189,00	191,00	194,00	197,00	208,00
2023.g. faktiskā likme, €/ha	126,00				